OT-Keskukset ja Sote-uudistus – valtakunnalliset suunnitelmat

Ritva Halila
Ylilääkäri/STM/LANU

30.9.2021

Tässä esityksessä

- Sote-uudistus
- OT-keskukset
- 2022-2023

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua
- parantaa turvallisuutta

Sote-uudistuksen tila

- 6/2021 Eduskunta hyväksyi sote-järjestämislain (**612/2021)**

- Hyvinvointialueet järjestäytymässä
- Vaalit tammikuussa 2022
- Yhteistyöalueet vielä käytännössä rakentumatta
- Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö: OT-keskukset

10 § Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen

Hyvinvointialueella on vastuu asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta kokonaisuuksiksi. Hyvinvointialueen on huolehdittava yhteen sovitettuja palveluja laaja-alaisesti tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteensovittamisesta ja palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen muiden palvelujen kanssa sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Koottaessa palveluja 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin tai sovittaessa hyvinvointialueiden välisestä työnjaosta 5 luvussa tarkoitetulla tavalla hyvinvointialueen on huolehdittava yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta. Lisäksi hyvinvointialueen on osaltaan yhteen sovitettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujaan kunnallisten ja valtion palvelujen kanssa. Hyvinvointialueen on myös edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujensa yhteensovittamista muiden toimijoiden palvelujen kanssa.

StVM_16/2021

Valiokunta painottaa, että lähes kaikki sote-järjestämislain 36 §:n 3 momentin perusteella yhteistyösopimuksessa sovittavaksi edellytettävät asiakokonaisuudet koskevat terveydenhuollon lisäksi sosiaalihuoltoa. Terveyspalvelujen lisäksi myös sosiaalihuollossa ja lastensuojelussa on erityistä osaamista edellyttäviä palveluja, joita koskeva osaaminen ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva kehittämistoiminta on tarpeen keskittää viidelle yhteistyöalueelle. Asiantuntijakuulemisten mukaan Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa on jo kehitetty lasten, nuorten ja perheiden vaativien erityispalveluiden osaamis- ja tukikeskusmallia (OT-keskukset). Valiokunta pitää sosiaalihuollon kehittymisen kannalta merkittävänä, että myös sosiaalihuollon puolelle luodaan lakisääteinen rakenne erityisosaamisen yhteistyölle. Sosiaalihuollon osalta laajemmat yhteistyöalueet mahdollistavat nykyistä paremmat mahdollisuudet järjestää erityistä ja kapea-alaista osaamista edellyttävät palvelut sekä sovittaa yhteen sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusolosuhteisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että osana sote-uudistuksen seurantaa arvioidaan, miten yhteistyöalueita ja yhteistyösopimusta koskeva sääntely vastaa sosiaalihuollon tarpeisiin ja tarpeen mukaan jatkokehitetään sääntelyä tältä osin sisällöllisen valmistelun edetessä.

Hyvinvointialueiden yhteistyösopimus

Yhteistyösopimuksessa on sovittava…hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta: ---

6) sellaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-alaista erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai merkittäviä investointeja laitteistoihin, välineisin tai toimitiloihin;

7) koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toteuttamisessa sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä näissä toiminnoissa;

8) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien käyttöönoton, käytön ja käytöstä poistamisen alueellisten periaatteiden määrittelyssä niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen; ---

OT-keskukset

OT-keskukset tulevan soten yhteistyöalueille

- Kolme pilottia
- v. 2022-2023 valtionavustushaku (2,5 m€, 5 yhteistyöaluetta. Tavoitteet:
    - OT-keskusten perustaminen yhteistyöalueille
    - Yhteistyöverkosto
    - Konsultaatiot
    - Lastensuojelun moniammatilliset laitokset
    - Millainen sähköinen alusta?
    - [näyttöön perustuvien menetelmien kotipesät]
    - TKI

OT-keskusten tehtäväkenttä (OT-raportti)

1. Tilanteen kompleksisuudesta aiheutuva vaativuus

- mm. vaativimmat erotilanteet, nuoren kehityksen vakava vaarantuminen ja samanaikainen sekä hoidon että lastensuojelun tarve.
- Nuoret, joilla on kehityksen vakava vaarantuminen (vakavaa epäsosiaalista käyttäytymistä, rikollisuutta, aggressiivisuutta, mielenterveyden- ja/tai päihdeongelma) ja samanaikaisesti sekä hoidon että lastensuojelun avo- tai sijaishuollon tarve. • Vakavasti päihdeongelmaisten odottavien ja vauvaperheiden kuntoutus.

2. Kv erityiskysymykset ja muut yllättävät ja usein nopeaa toimintaa edellyttävät tilanteet, joissa tarvitaan kansainvälisen lainsäädännön ja rajat ylittävän yhteistyön erityisosaamista.

- lapsikaappauksen uhka
- kidutusta ja vakavaa väkivaltaa todistamaan joutuneiden turvapaikanhakijalasten tarpeisiin tai mitkä ovat suositellut toimintamallit yllättäen nousseissa erityiskysymyksissä

3. Uudet ilmiöt, jotka vaativat moniammatillista ja monisektorista yhteistyötä

- Esimerkiksi tällä hetkellä toiminnalliset häiriöt ja kompleksisten ongelmien vuoksi kouluja käymättömät lapset ja nuoret.

4. Vaativinta erityisosaamista edellyttävät ei-integratiiviset asiat.

- systeemisen lastensuojelun kouluttajien osaaminen.
- Psykososiaalisten menetelmien kotipesät?

OT-asiantuntijapalvelut

- sekä yksittäisiin, hyvin vaativiin asiakastilanteisiin vastaaminen että
- ilmiöpohjainen asiantuntijatyö, joissa molemmissa tarvitaan taustaksi vahva erityisasiantuntijoiden verkosto.

OT-keskuksen periaatteena on reagoida nopeasti, mielellään jopa ennakoivasti uusiin, ajassa ilmaantuviin ja muuttuviin ilmiöihin.

- Tukena muille palveluille uusissa ilmiöissä
- Puhelimitse, videoneuvotteluin, jalkautuminen
- Samalla laajennetaan perus- ja erityistason osaamista

2022-2023

Tulevaisuuden sote-keskukseen liittyvä valtionavustushaku yliopistosairaaloille

Avautuu/avautunut; hakuaika lokakuu

OT-keskukset 2,5 M€

OT-jatkotyöhön, tarkoitus saada OT-keskukset StVM:n mietinnön mukaisesti yhteistyöalueille

- Koordinaatio sekä alueilla että valtakunnallisesti
- asiantuntijaverkosto, moniammatilliset integroidut palvelurakenteet
- TKI
- Yhteistyö alueiden kesken
- Digihanke: toive yhteinen ehdotus

Ensi vuoden haasteita

- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden muodostaminen ja yhteistyösopimukset
- Pilottien ja OT-toiminnan juurtuminen alueille
- Alueellinen yhdenvertaisuus

- Tulevaisuuden ennustaminen ja uudet ilmiöt – työnjako yt-alueiden kesken

- Saadaanko homma toimimaan – saavatko haastavimmassa asemassa olevat lapset, nuoret ja perheet tarvitsemansa avun?

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos

Etunimi.sukunimi@gov.fi